

„Vae victis! — Gorje premaganim! Toliko več dajte, kolikor tehta moj meč.“

In še so donašali Rimljani zlata in še zdihovali zaradi nesrečne domovine. Ni bilo pa še zbrano vse zlato, ko se pojavi v galski vojski nemir. Četa rimskih vojakov stopa s poveljnikom Kamilom na čelu navzlic vsakemu vojaškemu običaju proti kraljevemu šotoru. Rekli so, da imajo nekaj važnega sporočiti kralju, pa so jih pustili.

Nenadoma stopi pred Brena iz pregnanstva domov pozvani Kamil in reče: „Neizprosen si, o, kralj. Tvoje srce se ne more nasititi zlata. Tvoje zlato bo pa tebe požrlo.“

Ostrmel je Bren zaradi tolike predrznosti, a še prej nego je mogel odgovoriti, mu je hrabri Rimljan napovedal vojno in odšel.

Kamil je bil v prognanstvu v gornji Italiji prav v pokrajinah Senonov ter vedel, da so v te pokrajine za Brenove odsotnosti že udrli Veneti. Tam ropajo, more in pustošijo prav tako kakor Galci v Rimu, pa nikogar ni, ki bi se jim postavil v bran. Kamil je ukrenil tako, da bi zvedel Bren to neveselo novico šele tisti dan pred bitko, ko se iznova sprimeta njegova in galska vojska ter tako provzroči med nasprotniki zmešnjavo.

Razmere v rimski državi so se obrnile v času nevarnosti na bolje, domači boji so ponehali, prepiri se ublažili. Vse je navdajala samo ena želja, kdaj preženejo sovražnika. Brez vojske in brez poveljnika, ki bi mu vojska zaupala, je bilo to nemogoče. Zato so poklicali iz pregnanstva Kamila.

Ta je došel še o pravem času, da je videl krivico, kako tirja Bren v svoji lakomnosti preveliko odkupnino. Zgrozil se je in mu prorokoval: „Tvoje zlato bo, kralj, tebe požrlo!“ To se je uresničilo takoj naslednji dan.

Kamil je napadel nepripravljeno, zaradi nesreče v domovini zbegano in boleljivo vojsko in jo premagal. Galci so zbežali z velikimi izgubami. Ako bi bil Bren odšel prejšnji dan in bi ne zahteval več zlata, kakor ga je smel po pogodbi, pa bi srečno odnesel pete, a tako je zlato zares njega samega požrlo, ker se je premagan vračal v razdejano domovino ob reki Padu. Rimljani so se pa še tesneje oklepali svojih bogov in svoje očetnjave.

S kruhom ali brez kruha.

Zapisal Ivo Trošt.

metič gre s sinom v mesto prodajat jajca. Nista jih nesla mnogo, a nadejala sta se dobre kupčije, zakaj kokoši niso tedaj nesle posebno. Oče razlaga sinku zaradi dobre kupčije tudi dobro srečo za vso bodočnost.

„Jajca prodava drago. Za skupiček, kar ga je več kot navadno, stavim v loterijo. Gotovo zadenem. Potem kupim prašiča. Zakoljemo ga in naredimo klobase. To se bomo mastili, ko bomo jedli klobase s kruhom!“

„Oče, brez kruha — kar same klobase, saj jih bo dosti,“ popravlja sinko.

„Ne; s kruhom se mora jesti klobase. Kaj ti veš!“

„Brez kruha, oče, same klobase bomo jedli.“

„Tiho! Jaz pravim: s kruhom jih bomo jedli.“

„Brez kruha!“

„S kruhom!“

„Brez —.“ Sedaj pa deček že ni mogel več končati trditve. Zadela je očetova palica njega in koš z jajci. Palice pa se boji še pes. Sinko začne teči, oče za njim. Palica je padala, kadar je kaj dosegla, in po tistem, kar je dosegla, a ne dolgo. Najprej je zavpil sinko, da mu je oče razbil jajca. Ko se oče ogleda, vidi, da je on svoja raztresel in pobil, ko je v sveti jezi in skrbi za srečno bodočnost tekkel za sinom.

Vrnila sta se domov brez stave v loterijo, brez klobas, brez kruha in brez jajec.

Kako je naučil gospod Prijatelj svojega hlapca potrebnega reda.

Spisal *Fran Silvester*.

Gospod Prijatelj je imel hlapca. Dober, delaven mladenič. Izročeni par pramčkov mu je bil pri srcu nad vse. Ljubil je svoji živalci in bognedaj, da bi jo dobil katerikoli-sibodi v roke, kot on — France. — Ta ponos je gospod Prijatelj tudi upošteval v polni meri, in če je kdo prišel prosit konja naposodo, je gospodar vselej pokazal na svojega hlapca, rekoč: „Konje ima v varstvu France,

zmeni se z njim!“

France pa je imel na sebi grd madež: red v hlevu mu je bil deveta briga. Gnoj je ležal v kupih, pajčevine pa na vseh kotih in ogljih, da celo človek ne bi bil varen pred krvoločnimi živalskimi ribiči. — Največja zani-krnost pa je kraljevala v pregradku, kjer je imel France svoje spavališče. Prahu in smeti „na stote“, ker je bila snažna metla, ki je nemoteno visela na steni, Francetu menda le za okrasek. Postelja nikdar pospravljena, perilo umazano, tu smolnat glavnik, tam blatni črevlji, a tudi v kovčegu si zašel vedno med pravo — babilonsko zmešnjavo.

Gospod Prijatelj je bil vzoren gospodar in zato ga je silno bolelo, da Franceta ni mogel spraviti na pravo pot. Nič ni pomagalo, pa naj ga je dobrohotno opominjal ali ostro grajal.